

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ,
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ &
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

**ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: ΚΥΡΙΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΜΙΣΘΩΤΩΝ & ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ (Δ 13)**

ΤΜΗΜΑ : Β'

Πληροφορίες : Στ. Γιωτάκου
Τηλέφωνο : 210 3368112

**ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΥΡΙΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
& ΑΓΡΟΤΩΝ (Δ14)**

Πληροφορίες: Ι. Παπαδόπουλος
(για θέματα **ΟΑΕΕ**)
210 33 68 110
Ε. Ράπη
(για θέματα **ΕΤΑΑ**)
210 33 68 109

Ταχ. Δ/ση : Σταδίου 29
Ταχ. Κώδικας : 10110 Αθήνα

Αθήνα 23/12/2016

Αρ. Πρωτ.: Φ80000/οικ.60272/2196

ΠΡΟΣ: Όλους τους φορείς κύριας ασφάλισης, αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης

ΚΟΙΝ: Γενικό Λογιστήριο του Κράτους
Κάνιγγος 29, Αθήνα 101 10

ΘΕΜΑ: «Γνωστοποίηση των διατάξεων του άρθρου 12 και 16 του ν.4387/2016»

Σας γνωρίζουμε ότι στο ΦΕΚ 85, τεύχος Α'/12.05.2016 δημοσιεύθηκε ο νόμος 4387/2016 «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας – Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού – συνταξιοδοτικού συστήματος – Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιγνίων και άλλες διατάξεις».

Με το άρθρο 12 ρυθμίζονται οι προϋποθέσεις χορήγησης σύνταξης λόγω θανάτου στα δικαιούχα μέλη συνταξιούχου ή ασφαλισμένου, **εφόσον ο θάνατος επήλθε από 13.05.2016 και εφεξής**, εισάγοντας ενιαίες αρχές και κανόνες, για όλους τους ασφαλισμένους, ανεξαρτήτως ασφαλιστικού φορέα προέλευσης. Καταργείται, επομένως,

από την ως άνω ημερομηνία κάθε άλλη καταστατική ή γενική διάταξη που ρυθμίζει το θέμα διαφορετικά για θανάτους μετά την ισχύ του ν.4387/2016.

Επισημαίνουμε ότι προκειμένου να χορηγηθεί σύνταξη λόγω θανάτου στα δικαιοδόχα μέλη σε περίπτωση θανάτου ασφαλισμένου, ο θανών θα πρέπει κατά τον θάνατο να έχει συμπληρώσει τις χρονικές προϋποθέσεις για τη λήψη σύνταξης γήρατος ή αναπηρίας, πλήρους ή μειωμένης, όπως διαμορφώνονται ανά ασφαλιστικό οργανισμό και ανά κατηγορία ασφαλισμένων (παλαιοί – νέοι).

Παράγραφος 1, 2 – Δικαιοδόχα Μέλη/Προϋποθέσεις

Ορίζονται τα δικαιοδόχα μέλη που υπό προϋποθέσεις λαμβάνουν τη σύνταξη λόγω θανάτου συνταξιούχου ή ασφαλισμένου, καθώς και οι ειδικότερες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για κάθε κατηγορία. Δικαιούχοι είναι ο επιζών σύζυγος, τα νόμιμα τέκνα, τα νομιμοποιηθέντα, τα αναγνωρισθέντα, τα υιοθετημένα και όσα εξομοιώνονται με αυτά καθώς και ο/η διαζευγμένος/η σύζυγος, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

A) Για τον επιζώντα σύζυγο, θεσπίζεται όριο ηλικίας για τη θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης λόγω θανάτου και συγκεκριμένα το 55^ο έτος, το οποίο πρέπει να έχει συμπληρωθεί κατά το χρόνο θανάτου του ασφαλισμένου ή συνταξιούχου, οπότε και η σύνταξη χορηγείται εφ' όρου ζωής, αν δεν συντρέξουν οι - περιοριστικά αναφερόμενες στην παρ. 3 της κοινοποιούμενης διάταξης - προϋποθέσεις παύσης της.

Εάν ο θάνατος επέλθει προτού συμπληρωθεί το ως άνω όριο ηλικίας, η σύνταξη καταβάλλεται στον επιζώντα σύζυγο για μία τριετία. Μετά την πάροδο της τριετίας ελέγχεται εάν ο επιζών σύζυγος συμπλήρωσε ή όχι το 55^ο έτος της ηλικίας.

Εάν κατά τη διάρκεια της τριετίας ο επιζών σύζυγος συμπληρώσει το 55^ο έτος της ηλικίας η καταβολή της σύνταξης διακόπτεται μόλις συμπληρωθεί η τριετία και άρχεται εκ νέου με τη συμπλήρωση του 67^{ου} έτους της ηλικίας.

Εάν κατά τη διάρκεια της τριετίας δεν έχει συμπληρωθεί το 55^ο έτος, διακόπτεται η καταβολή της σύνταξης με τη λήξη της τριετίας και δεν επαναχορηγείται.

Σε περίπτωση όμως που ο επιζών σύζυγος έχει τέκνα που υπάγονται στην περίπτωση 1B του κοινοποιούμενου άρθρου (δηλαδή κατά το χρόνο του θανάτου του ασφαλισμένου ή συνταξιούχου είναι άγαμα και δεν έχουν συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας τους ή το 24^ο έτος εφόσον σπουδάζουν ή είναι άγαμα και ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία, εφόσον η ανικανότητα τους επήλθε πριν από τη συμπλήρωση του 24^{ου} έτους της ηλικίας)

ή ο ίδιος είναι ανίκανος για την άσκηση κάθε βιοποριστικής εργασίας με ποσοστό 67% και άνω, και για όσο χρόνο πληρούνται αυτές οι προϋποθέσεις, η σύνταξη λόγω θανάτου συνεχίζει να καταβάλλεται, ανεξάρτητα εάν βάσει των ανωτέρω προκύπτει είτε οριστική διακοπή της, είτε διακοπή και επαναχορήγησή της με τη συμπλήρωση του 67^{ου} έτους της ηλικίας.

Σημειώνουμε, επίσης, ότι αν ο επιζών σύζυγος δεν συμπληρώνει το 55^ο έτος της ηλικίας του κατά τη διάρκεια της τριετίας, αλλά εξακολουθεί να λαμβάνει τη σύνταξη θανάτου και πέραν της τριετίας λόγω ύπαρξης ανήλικων ή τέκνων που σπουδάζουν ή ανίκανων για εργασία τέκνων, εφόσον έως τη λήξη της ανηλικότητας ή των σπουδών ή της ανικανότητας συμπληρώσει το 55^ο έτος της ηλικίας του, τότε ναι μεν η σύνταξη θα διακοπεί με την παύση ισχύος των ως άνω προϋποθέσεων (ανηλικότητα, σπουδές, ανικανότητα), θα επαναχορηγηθεί, ωστόσο, όταν ο επιζών συμπληρώσει το 67^ο έτος της ηλικίας του.

Παράδειγμα 1:

α) Ασφαλισμένος με 40 έτη ασφάλισης, αποβιώνει την 13/5/2016, καταλείποντας σύζυγο ηλικίας 53 ετών (χωρίς τέκνα). Η σύζυγος δικαιούται σύνταξης λόγω θανάτου, δεδομένου ότι ο θανών κατά την ημερομηνία θανάτου είχε συμπληρώσει τις χρονικές προϋποθέσεις για τη λήψη πλήρους σύνταξης λόγω γήρατος.

Η επιζώσα σύζυγος κατά την ημερομηνία θανάτου του ασφαλισμένου δεν έχει συμπληρώσει το 55^ο έτος της ηλικίας, οπότε λαμβάνει σύνταξη λόγω θανάτου για μία τριετία. Κατά τη διάρκεια της τριετίας, όμως, συμπληρώνει το 55^ο έτος της ηλικίας, οπότε η σύνταξη λόγω θανάτου διακόπτεται μετά τη συμπλήρωση της τριετίας και επαναχορηγείται με τη συμπλήρωση του 67^{ου} έτους της ηλικίας της.

Εάν, όμως, μετά τη λήξη της τριετίας υπάρχει τέκνο το οποίο δικαιούται σύνταξης λόγω θανάτου, η επιζώσα σύζυγος συνεχίζει να λαμβάνει τη σύνταξη και μετά την τριετία και μέχρι να διακοπεί η συνταξιοδότηση του τέκνου (λόγω συμπλήρωσης του 18^{ου} ή του 24^{ου} έτους της ηλικίας, εφόσον στη δεύτερη περίπτωση σπουδάζει), οπότε και διακόπτεται η καταβολή της σύνταξης, η οποία επαναχορηγείται στο 67^ο έτος της ηλικίας της.

β) Στο ως άνω παράδειγμα, έστω ότι η επιζώσα σύζυγος είναι 49 ετών κατά το χρόνο του θανάτου και έχει ανήλικο τέκνο 8 ετών. Θα λάβει τη σύνταξη θανάτου την πρώτη τριετία και – παρά το γεγονός ότι δεν συμπληρώνει το 55^ο έτος κατά τη διάρκεια της τριετίας

αυτής – δεδομένου ότι έχει ανήλικο τέκνο, θα εξακολουθήσει να λαμβάνει τη σύνταξη θανάτου για όσο χρόνο υφίσταται η ανηλικότητα (ή μέχρι το πέρας των σπουδών, εφόσον το τέκνο σπουδάζει). Μετά το πέρας αυτών, θα διακοπεί η καταβολή της σύνταξης, δεδομένου όμως ότι κατά τη διάρκεια λήψης της σύνταξης και έως την ενηλικίωση του τέκνου ή την παύση των σπουδών του, η σύζυγος συμπληρώνει το 55^ο έτος της ηλικίας της, η σύνταξη θανάτου θα της επαναχορηγηθεί με τη συμπλήρωση του 67^{ου} έτους της ηλικίας της.

Β) Τα νόμιμα τέκνα, τα νομιμοποιηθέντα, τα αναγνωρισθέντα, τα υιοθετημένα και όσα εξομοιώνονται με αυτά, δικαιούνται της σύνταξης λόγω θανάτου, εφόσον:

i) Είτε είναι άγαμα και δεν έχουν συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας τους, εκτός κι αν φοιτούν σε ανώτερες σχολές ή ανώτατες σχολές του εσωτερικού ή του εξωτερικού (ακόμη και αν φοιτούν για απόκτηση δεύτερου πτυχίου ή σε μεταπτυχιακά προγράμματα ή εκπονούν διδακτορική διατριβή) ή σε ΙΕΚ ή σε Κέντρα/Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης, οπότε και η χορήγηση της σύνταξης παρατείνεται έως τη λήξη της φοίτησής τους σε αυτές και σε κάθε περίπτωση έως τη συμπλήρωση του 24^{ου} έτους.

Ως εκ τούτου το δικαίωμα συνταξιοδότησης ενηλίκων άγαμων θυγατέρων βάσει του άρθρου 9 παρ. 1 του ν. 3865/2010, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 14 παρ. 3 του ν. 3863/2010, καταργείται.

ii) Είτε κατά το χρόνο θανάτου του ασφαλισμένου ή συνταξιούχου είναι άγαμα και ανίκανα προς κάθε βιοποριστική εργασία, εφόσον η ανικανότητα επήλθε πριν από τη συμπλήρωση του 24^{ου} έτους της ηλικίας τους, οπότε η σύνταξη συνεχίζει να καταβάλλεται και μετά τη συμπλήρωση του 24^{ου} έτους της ηλικίας και για όσο διαρκεί η ανικανότητα προς κάθε βιοποριστική εργασία.

Σημειώνουμε ότι η ανικανότητα του τέκνου εξετάζεται κατά το χρόνο του θανάτου και όχι μεταγενέστερα αυτού. Για παράδειγμα ο θάνατος του ασφαλισμένου ή συνταξιούχου επέρχεται την 8/1/2017 και καταλείπει τέκνο ηλικίας 15 ετών. Το εν λόγω τέκνο καθίσταται ανίκανο για κάθε βιοποριστική εργασία την 16/5/2019, δηλαδή πριν τη συμπλήρωση του 24^{ου} έτους της ηλικίας του. Δεδομένου όμως ότι δεν ήταν ανίκανο κατά την ημερομηνία θανάτου, θα λάβει σύνταξη μέχρι τη συμπλήρωση του 18^{ου} έτους της ηλικίας ή του 24^{ου} έτους της ηλικίας εφόσον σπουδάζει.

Γ) Για τον διαζευγμένο σύζυγο ισχύουν οι ίδιες ηλικιακές προϋποθέσεις χορήγησης της σύνταξης με αυτές του επιζώντος συζύγου (παρ. 1Α του κοινοποιούμενου άρθρου), με τις εξής ωστόσο πρόσθετες προϋποθέσεις, οι οποίες πρέπει να πληρούνται αθροιστικά:

i) ο πρώην σύζυγος, κατά τη στιγμή του θανάτου να κατέβαλλε ή να υποχρεούτο να καταβάλει στον/στην διαζευγμένο/η σύζυγο διατροφή που είχε καθοριστεί είτε με δικαστική απόφαση είτε με μεταξύ τους σύμβαση,

ii) να είχαν συμπληρωθεί 10 χρόνια έγγαμου βίου, μέχρι τη λύση με αμετάκλητη δικαστική απόφαση του γάμου,

iii) το διαζύγιο να μην οφείλεται σε ισχυρό κλονισμό της έγγαμης συμβίωσης με υπαιτιότητα του αιτούντος τη σύνταξη,

iv) το μέσο μηνιαίο ατομικό φορολογητέο εισόδημα του διαζευγμένου συζύγου να μην υπερβαίνει το διπλάσιο του ποσού του Επιδόματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης Ανασφάλιστων Υπερηλικών (αρ. 93 παρ. 4 του νόμου), ήτοι τα 720 ευρώ, και

v) να μην έχει τελεστεί άλλος γάμος ή να έχει συναφθεί σύμφωνο συμβίωσης.

Συνεπώς, στους διαζευγμένους συζύγους που πληρούν τα πρόσθετα κριτήρια εφαρμόζονται κατ' αντιστοιχία οι ρυθμίσεις που προβλέπονται για τους επιζώντες συζύγους (χορήγηση σύνταξης λόγω θανάτου εφόσον έχει συμπληρωθεί το 55^ο έτος της ηλικίας, συνταξιοδότηση για μία τριετία, διακοπή και επαναχορήγηση με τη συμπλήρωση του 67^{ου} έτους ή οριστική διακοπή συνταξιοδότησης).

Παράγραφος 2

Ως πρόσθετη προϋπόθεση για τη χορήγηση σύνταξης λόγω θανάτου στον επιζώντα σύζυγο, είναι ο θάνατος του ασφαλισμένου ή συνταξιούχου να έχει επέλθει μετά την πάροδο 5 ετών από την τέλεση του γάμου, εκτός αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις, όπως αυτές περιοριστικά αναφέρονται στην κοινοποιούμενη διάταξη (θάνατος που να οφείλεται σε ατύχημα, γέννηση τέκνου κατά τη διάρκεια του γάμου κλπ).

Συνεπώς, είτε πρόκειται για θάνατο ασφαλισμένου είτε συνταξιούχου, η απαιτούμενη διάρκεια του γάμου είναι ενιαία (5ετία), και επομένως καταργούνται οι ρυθμίσεις του άρθρου 12 του ν. 3863/2010 που προέβλεπε μικρότερη διάρκεια του έγγαμου βίου (3ετία) για τη χορήγηση σύνταξης στον επιζώντα σύζυγο σε περίπτωση θανάτου ασφαλισμένου.

Επισημαίνουμε ότι ρυθμίζεται ρητά το καθεστώς χορήγησης σύνταξης λόγω θανάτου στον επιζώντα σύζυγο σε περίπτωση ανασύστασης γάμου, οπότε η διάρκεια των δύο γάμων

αθροιστικά πρέπει να είναι τουλάχιστον 5ετής, ενώ, επιπλέον, ο εξ ανασυστάσεως να έχει διαρκέσει τουλάχιστον 6 μήνες.

Παράγραφος 3 – Παύση δικαιώματος σύνταξης λόγω θανάτου

Το δικαίωμα στη σύνταξη λόγω θανάτου των δικαιούχων προσώπων παύει

- i) με το θάνατο του δικαιούχου
- ii) με την τέλεση από αυτόν γάμου ή σύναψης συμφώνου συμβίωσης,
- iii) με τη συμπλήρωση του 18^{ου} έτους της ηλικίας του τέκνου ή αντίστοιχα του 24^{ου} έτους εφόσον σπουδάζει,

Σημειώνουμε ότι από τις νέες ρυθμίσεις δεν προβλέπεται η διακοπή της συνταξιοδότησης των τέκνων σε περίπτωση που αυτά αναλάβουν εργασία ή αυτοαπασχοληθούν ή λάβουν σύνταξη από ίδιο δικαίωμα (αρ. 29 παρ. 6 του α.ν. 1846/1951 και αρ. 20 του ν. 2556/1997),

- iv) με νεότερη κρίση της αρμόδιας υγειονομικής επιτροπής πάψει να υφίσταται η ανικανότητα για εργασία κατά τις παραγράφους 1Α και 1Β περ. β' του κοινοποιούμενου άρθρου (ανικανότητα επιζώντα συζύγου για την άσκηση κάθε βιοποριστικής εργασίας κατά 67% και άνω, ανικανότητα τέκνου για την άσκηση κάθε βιοποριστικής εργασίας αντίστοιχα).

Παράγραφος 4 – Ποσό σύνταξης

A) Το ποσό της σύνταξης των δικαιούχων, υπολογίζεται επί του ποσού της σύνταξης που δικαιούται ή που έχει δικαιωθεί ο θανών σύζυγος, επιμεριζόμενο ως εξής:

- i)** Ο επιζών σύζυγος λαμβάνει ποσοστό 50%.

Στο σημείο αυτό, ωστόσο, γίνεται η εξής διαφοροποίηση:

Στην περίπτωση που ο γάμος έλαβε χώρα μετά την απονομή της σύνταξης γήρατος του θανόντος, περιορίζεται το ποσοστό του επιζώντος συζύγου επί της σύνταξης, καθώς και του διαζευγμένου συζύγου, σε περίπτωση που υπάρχει σχετικό δικαίωμα και συνεπώς και το ποσό της σύνταξης, συναρτώμενο πλέον από τη διάρκεια του γάμου και τη διαφορά ηλικίας των συζύγων, αρχόμενης από τα 10 έτη και πλέον.

Τα ανωτέρω δεν ισχύουν στην περίπτωση που ο θανών ελάμβανε σύνταξη αναπηρίας όταν τελέστηκε ο γάμος και ως εκ τούτου ο επιζών σύζυγος εξακολουθεί να λαμβάνει το ως άνω ποσοστό 50% της σύνταξης λόγω θανάτου.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2:

α) Θανών σύζυγος ηλικίας 70 ετών και επιζών σύζυγος ηλικίας 40 ετών, με επταετή γάμο, ο οποίος έλαβε χώρα μετά την απονομή της σύνταξης γήρατος του θανόντος. Η διαφορά ηλικίας μεταξύ των δυο, αφαιρουμένου του χρονικού διαστήματος του γάμου τους, είναι 23 έτη ($70 - 40 - 7 = 23$). Συνεπώς το ποσό της σύνταξης του επιζώντος συζύγου θα μειωθεί κατά 16% ως εξής:

Από το 10^ο έως το 20^ο έτος: 10% (10 έτη x 1%)

Από το 21^ο έως το 23^ο έτος : 6% (3 έτη x 2%)

Συνεπώς, ο επιζών σύζυγος θα λάβει το 42% της σύνταξης λόγω θανάτου ($50 \times 16\% = 8$, άρα $50 - 8 = 42\%$).

Για παράδειγμα, εάν η σύνταξη λόγω θανάτου ανέρχεται σε €1.000, ο επιζών σύζυγος δικαιούται το 50%, δηλαδή €500. Λόγω της ηλικιακής διαφοράς των δύο συζύγων, η σύνταξη του επιζώντα μειώνεται περαιτέρω κατά 16%, δηλαδή ο επιζών σύζυγος θα λάβει ως σύνταξη λόγω θανάτου το ποσό των €420 ($€500 - 16\% \times €500$), δηλαδή το 42% της σύνταξης ($42\% \times €1000$).

β) στο ανωτέρω παράδειγμα, αν ο θανών είναι συνταξιούχος λόγω αναπηρίας, η χήρα θα λάβει το 50% της σύνταξης λόγω θανάτου, χωρίς τη μείωση λόγω της διαφοράς ηλικίας.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 3:

Θανών σύζυγος ηλικίας 70 ετών και επιζών σύζυγος ηλικίας 30 ετών, με πενταετή γάμο, ο οποίος έλαβε χώρα μετά την απονομή της σύνταξης γήρατος του θανόντος. Η διαφορά ηλικίας μεταξύ των δυο, αφαιρουμένου του χρονικού διαστήματος του γάμου τους, είναι 35 έτη ($70 - 30 - 5$). Συνεπώς η σύνταξη του επιζώντος συζύγου θα μειωθεί κατά 55% ως εξής:

Από το 10^ο έως το 20^ο έτος: 10% (10 έτη x 1%)

Από το 21^ο έως το 25^ο έτος : 10% (5 έτη x 2%)

Από το 26^ο έως το 30^ο έτος : 15% (5 έτη x 3%)

Από το 31^ο έως το 35^ο έτος : 20% (5 έτη x 4%)

Συνεπώς, ο επιζών σύζυγος θα λάβει το 22,5% της σύνταξης λόγω θανάτου ($50 \times 55\% = 27,5$, άρα $50 - 27,5 = 22,5\%$).

Για παράδειγμα, εάν η σύνταξη λόγω θανάτου, ανέρχεται σε €1.000, ο επιζών σύζυγος δικαιούται το 50%, δηλαδή €500. Λόγω της ηλικιακής διαφοράς των δύο συζύγων, η

σύνταξη του επιζώντα μειώνεται περαιτέρω κατά 55%, δηλαδή ο επιζών σύζυγος θα λάβει ως σύνταξη λόγω θανάτου το ποσό των €225 [$€500 - (55\% \times €500)$], δηλαδή το 22,5% της σύνταξης ($22,5\% \times €1000$).

ii) Για τον διαζευγμένο σύζυγο με τουλάχιστον 10ετή γάμο και εφόσον ο θανών καταλείπει και χήρο σύζυγο, το ποσό της σύνταξης που δικαιούται ο χήρος επιζών σύζυγος, επιμερίζεται σε ποσοστό 75% για τον χήρο και 25% για τον διαζευγμένο. Για κάθε επιπλέον έτος έγγαμου βίου του διαζευγμένου, πέραν του δεκάτου μέχρι και του 35^{ου} έτους, η σύνταξη του διαζευγμένου αυξάνεται κατά 1%, μειούμενης αναλόγως κατά 1% της σύνταξης του χήρου. Σε περίπτωση διάρκειας έγγαμου βίου του διαζευγμένου πέραν των 35 ετών έως τη λύση του, τα ποσοστά χήρου και διαζευγμένου επιμερίζονται κατά 50% και στους δύο.

Σημειώνουμε ότι το προκύπτον ποσοστό που δικαιούται ο χήρος επιζών σύζυγος περιορίζεται περαιτέρω σύμφωνα με τα ανωτέρω, όπως αναλύθηκαν στην ως άνω περ. i της παρ. 4 της κοινοποιούμενης διάταξης, χωρίς να επέρχεται μεταβολή στο δικαιούμενο ποσοστό που προκύπτει για τον διαζευγμένο σύζυγο, εκτός και εάν προκύπτει μείωση και για τον διαζευγμένο σύζυγο βάσει της ανωτέρω ρύθμισης.

Τα ανωτέρω εφαρμόζονται και στην περίπτωση που δεν υπάρχει χήρος, αλλά μόνο διαζευγμένος, οπότε ο διαζευγμένος σύζυγος δικαιούται το 25% της σύνταξης λόγω θανάτου εάν η διάρκεια του γάμου είναι 10ετής, προσαυξανόμενο κατά 1% για κάθε περαιτέρω έτος έγγαμου βίου μέχρι τα 35 έτη, οπότε το ποσοστό διαμορφώνεται σε 50%. Σε περίπτωση που υπάρχουν περισσότεροι του ενός διαζευγμένοι, το ποσοστό της σύνταξης θανάτου του διαζευγμένου συζύγου υπολογίζεται σύμφωνα με τα ανωτέρω και επιμερίζεται ισόποσα μεταξύ αυτών.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 4:

Εάν ο έγγαμος βίος του διαζευγμένου έχει διαρκέσει 28 έτη, ο επιζών σύζυγος λαμβάνει το 57% της σύνταξης θανάτου του επιζώντα συζύγου ($75\% - 18\%$, όπου 18 είναι τα έτη του έγγαμου βίου πάνω στα οποία υπολογίζεται η μείωση του 1%) και ο διαζευγμένος το 43% ($25\% + 18\%$, όπου 18 είναι τα έτη του έγγαμου βίου πάνω στα οποία υπολογίζεται η αύξηση του 1%) αυτής.

Συνεπώς, στο ανωτέρω παράδειγμα εάν το ποσό της σύνταξης του θανόντος είναι €1000, ο επιζών σύζυγος δικαιούται το 50% της σύνταξης, δηλαδή €500. Ο επιζών σύζυγος θα λάβει τελικά το 57% των €500, δηλαδή €285, και ο/η διαζευγμένος/η σύζυγος το 43% των €500, δηλαδή €215.

Εάν δεν υπάρχει επιζών σύζυγος, ο/η διαζευγμένος σύζυγος θα λάβει και στην περίπτωση το ίδιο ποσό, δηλαδή €215 (43% x €500).

Εάν υπάρχει επιζών σύζυγος και δύο διαζευγμένοι σύζυγοι με 12 και 25 έτη έγγαμου βίου αντίστοιχα, το δικαιούμενο ποσοστό σύνταξης καθορίζεται με βάση τον μεγαλύτερο χρόνο εγγάμου βίου, δηλαδή την 25ετία. Συνεπώς, ο επιζών σύζυγος θα λάβει το 60% της σύνταξης που δικαιούται ο επιζών σύζυγος και το υπόλοιπο 40% θα επιμεριστεί μεταξύ των δύο διαζευγμένων. Συνεπώς, για ποσό σύνταξης του θανόντος ύψους €1000, ο επιζών σύζυγος δικαιούται €500. Ο επιζών σύζυγος θα λάβει τελικά το 60% των €500, δηλαδή €300, και κάθε διαζευγμένος σύζυγος το 20% των €500, δηλαδή €100.

iii) Στην περίπτωση ύπαρξης τέκνων, το ποσό της σύνταξης του θανόντος επιμερίζεται σε ποσοστό 25% για κάθε παιδί. Το ποσοστό αυτό διπλασιάζεται, αν πρόκειται για παιδί ορφανό και από τους δύο γονείς, δηλαδή διαμορφώνεται σε 50% για κάθε ορφανό τέκνο, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό δεν δικαιούται σύνταξη και από τους δύο γονείς.

B) Το συνολικό ποσό της σύνταξης λόγω θανάτου του επιζώντος συζύγου, του/των διαζευγμένου/νων συζύγου/ων και των τέκνων, δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό της σύνταξης που ελάμβανε ο θανών. Στην περίπτωση, δε, που το άθροισμα των ποσοστών των δικαιούχων υπερβαίνει το ποσό αυτό, περιορίζεται ισόποσα το ποσοστό των τέκνων. Για παράδειγμα, εάν υπάρχει επιζών σύζυγος με τρία τέκνα, ο επιζών σύζυγος δικαιούται το 50% της σύνταξης λόγω θανάτου (περιοριζόμενο σύμφωνα με τα ανωτέρω σε περίπτωση που ο γάμος έλαβε χώρα μετά την απονομή της σύνταξης γήρατος του θανόντος και υφίσταται ηλικιακή διαφορά άνω της 10ετίας και ύπαρξης διαζευγμένου συζύγου), ενώ το υπόλοιπο 50% της σύνταξης λόγω θανάτου επιμερίζεται ισόποσα στα τρία τέκνα (δηλαδή κάθε τέκνο θα λάβει το 16,66% της σύνταξης).

Εάν όμως είναι ορφανά τέκνα και από τους δύο γονείς που δεν δικαιούνται σύνταξης και από τους δύο γονείς, και υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχει διαζευγμένος σύζυγος,

κάθε τέκνο δικαιούται το διπλάσιο του ανωτέρω ποσοστού, δηλαδή το 33,33% της σύνταξης λόγω θανάτου. Συνεπώς, θα λάβουν το 100% της σύνταξης λόγω θανάτου. Εάν όμως υπάρχει διαζευγμένος σύζυγος με 15 έτη γάμου που δικαιούται σύνταξης λόγω θανάτου, ο διαζευγμένος δικαιούται το 30% της σύνταξης του επιζώντα συζύγου, δηλαδή το 15% της σύνταξης. Συνεπώς, το υπόλοιπο μέρος της σύνταξης λόγω θανάτου, δηλαδή το 85%, θα επιμεριστεί μεταξύ των τριών ορφανών τέκνων, και κάθε τέκνο θα λάβει το 28,33% της σύνταξης λόγω θανάτου. Αθροιστικά ο/η διαζευγμένος/η σύζυγος και τα τρία ορφανά τέκνα θα λάβουν το 100% της σύνταξης λόγω θανάτου.

Γ) Στην περίπτωση που η σύνταξη λόγω θανάτου καταβάλλεται στον επιζώντα ή στο διαζευγμένο σύζυγο μειωμένη, σύμφωνα με την παρ. 4Α και 5 του κοινοποιούμενου άρθρου (μειώσεις λόγω διαφοράς ηλικίας συζύγων πέραν των δέκα ετών, ανάληψη εργασίας από επιζώντα σύζυγο κλπ) και υφίστανται δικαιούχα τέκνα, το ποσό της σύνταξης που περικόπτεται επιμερίζεται στα τέκνα.

Εφόσον, ωστόσο, εκλείψουν οι προϋποθέσεις χορήγησης της σύνταξης στα τέκνα, λόγω συμπλήρωσης των ορίων ηλικίας της παρ. 1 περ. Β της κοινοποιούμενης διάταξης, το ως άνω ποσό που περικόπτεται δεν καταβάλλεται στον επιζώντα σύζυγο ή στον διαζευγμένο σύζυγο.

Συνεπώς, στα Παραδείγματα 2 και 3 προκύπτει μείωση της σύνταξης που λαμβάνει ο επιζών σύζυγος λόγω ηλικιακής διαφοράς με τον θανόντα, το ποσό της σύνταξης που μειώνεται (€80 στο Παράδειγμα 2 και €275 στο Παράδειγμα 3) μεταβιβάζεται στα τέκνα που δικαιούνται σύνταξης λόγω θανάτου (ακόμη και εάν δεν πρόκειται για τέκνα του επιζώντος συζύγου αλλά τέκνα από προηγούμενο γάμο ή από αναγνώριση). Όταν λήξει το δικαίωμα συνταξιοδότησης των τέκνων το ποσό αυτό δεν επαναχορηγείται στον επιζώντα σύζυγο.

Σημειώνουμε ότι σε περίπτωση που κάποιο από τα δικαιούχα πρόσωπα απωλέσει το δικαίωμα συνταξιοδότησης, τα δικαιούμενα ποσοστά σύνταξης επαναπροσδιορίζονται. Για παράδειγμα, σε περίπτωση θανάτου ασφαλισμένου ή συνταξιούχου με σύζυγο και 3 ανήλικα τέκνα, ο επιζών σύζυγος λαμβάνει το 50% της σύνταξης και κάθε τέκνο το 16,66% αυτής (50%/3).

Σε περίπτωση που ένα εκ των τέκνων λ.χ. συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας του και παύσει το δικαίωμα συνταξιοδότησής του θα γίνει επαναπροσδιορισμός των ποσοστών

των δικαιοδόχων. Συνεπώς, ο επιζών σύζυγος θα εξακολουθήσει να λαμβάνει το 50% της σύνταξης και κάθε τέκνο το 25% αυτής. Συνολικά, τα δικαιοδόχα λαμβάνουν το 100% της σύνταξης λόγω θανάτου. Σε κάθε περίπτωση, ο επαναπροσδιορισμός των ποσοστών δεν μπορεί να υπερβαίνει το 25% που έχει οριστεί από το νόμο ως ποσοστό των τέκνων.

Παράγραφος 5 – Ποσό σύνταξης

α) Στον επιζώντα σύζυγο καταβάλλεται ολόκληρη η σύνταξη για μία τριετία, με τα ποσοστά όπως προβλέπονται στην παράγραφο 4 του κοινοποιούμενου άρθρου, δηλαδή ποσοστό 50% ή το ποσοστό το οποίο αντιστοιχεί σε αυτόν μετά τις τυχόν μειώσεις, εάν ο γάμος έλαβε χώρα μετά την απονομή της σύνταξης γήρατος του θανόντος ή την ύπαρξη διαζευγμένου συζύγου (παρ. 4 Α).

β) Μετά την πάροδο της τριετίας και εφόσον συντρέχουν οι ηλικιακές προϋποθέσεις της παρ. 1 Α του κοινοποιούμενου άρθρου (το εδάφιο προστέθηκε με το αρ. 234 παρ. 1 του ν. 4389/2016 – ΦΕΚ Α 94/2016), εάν ο επιζών σύζυγος εργάζεται ή αυτοαπασχολείται ή λαμβάνει σύνταξη από οποιαδήποτε άλλη πηγή, προβλέπεται μείωση κατά 50% του ποσού της σύνταξης που λαμβάνει ο επιζών σύζυγος. Όπως προαναφέρθηκε, το ποσό της σύνταξης που περικόπτεται από τον επιζώντα σύζυγο μεταβιβάζεται στα δικαιοδόχα τέκνα (παρ. 4 Γ).

γ) Αν ο επιζών σύζυγος κατά το χρόνο του θανάτου, είναι ανάπηρος σωματικά ή πνευματικά σε ποσοστό 67% και άνω, λαμβάνει ολόκληρη τη σύνταξη, όπως αυτή προβλέπεται στην ως άνω περίπτωση α) του παραδείγματος για όσο χρόνο διαρκεί η αναπηρία του, ανεξαρτήτως άλλων προϋποθέσεων. Και στην περίπτωση αυτή, όπως και για τη συνταξιοδότηση των ανίκανων για κάθε βιοποριστική εργασία τέκνων, η αναπηρία πρέπει να συντρέχει κατά την ημερομηνία του θανάτου του ασφαλισμένου ή συνταξιούχου και όχι μεταγενέστερα.

Όσον αφορά στους/στις διαζευγμένους/ες συζύγους, μετά την τριετία ελέγχεται εάν εργάζονται ή λαμβάνουν σύνταξη από ίδιο δικαίωμα σύμφωνα με τα ανωτέρω, και το ποσό της περικοπής που προκύπτει μεταβιβάζεται στα δικαιοδόχα τέκνα (εφόσον υπάρχουν και ανεξάρτητα εάν πρόκειται για τέκνα από προηγούμενο γάμο ή από αναγνώριση).

Στο σημείο αυτό διευκρινίζουμε ότι σύμφωνα με τις διατάξεις του αρ. 2, από την έναρξη ισχύος του ν. 4387/2016 (13.05.2016), η κύρια σύνταξη λόγω γήρατος, αναπηρίας και θανάτου, αποτελείται από δύο τμήματα: την εθνική και την ανταποδοτική σύνταξη. Συνεπώς, σε περίπτωση θανάτου ασφαλισμένου η σύνταξη υπολογίζεται με βάση τις διατάξεις του ν.4387/2016 και στα δικαιούχα μεταβιβάζεται το ποσό της εθνικής και ανταποδοτικής σύνταξης που προκύπτει με βάση το χρόνο ασφάλισης του θανόντα. Σημειώνουμε ότι σε περίπτωση θανάτου ασφαλισμένου που δεν είχε συμπληρώσει τις χρονικές προϋποθέσεις για τη λήψη σύνταξης λόγω γήρατος, αλλά συμπλήρωσε τις χρονικές προϋποθέσεις για τη λήψη σύνταξης λόγω αναπηρίας, για τον υπολογισμό του δικαιούμενου ποσού σύνταξης θεωρείται ότι ο ασφαλισμένος θα δικαιούτο πλήρη σύνταξη με βαθμό αναπηρίας άνω του 80%.

Σε περίπτωση θανάτου συνταξιούχου για τον υπολογισμό της εθνικής και ανταποδοτικής σύνταξης λαμβάνεται ο χρόνος ασφάλισης (πραγματικής και προαιρετικής ασφάλισης ή αναγνωριζόμενος χρόνος ασφάλισης) που είχε ο θανών συνταξιούχος κατά την συνταξιοδότησή του.

Για παράδειγμα, εάν συνταξιούχος του ΕΤΑΑ – Τομέας Ασφάλισης Νομικών κατά τη συνταξιοδότησή του είχε πραγματοποιήσει 45 έτη ασφάλισης αλλά με βάση το ισχύον κατά τη συνταξιοδότησή του, νομοθετικό πλαίσιο, η σύνταξή του υπολογίστηκε 40 έτη ασφάλισης, η σύνταξη λόγω θανάτου θα υπολογιστεί για 45 έτη ασφάλισης. Αντίστοιχα, εάν ο ανωτέρω συνταξιούχος κατά τη συνταξιοδότησή του είχε πραγματοποιήσει 15 έτη ασφάλισης, αλλά η σύνταξή του υπολογίστηκε σύμφωνα με το ισχύον τότε νομοθετικό πλαίσιο για 23 έτη ασφάλισης η σύνταξη λόγω θανάτου θα υπολογιστεί για 15 έτη ασφάλισης.

Για τον υπολογισμό της εθνικής σύνταξης σε όσους είχαν καταστεί συνταξιούχοι λόγω γήρατος πριν το ν.4387/2016, θεωρείται ότι είχαν συμπληρώσει 40 χρόνια διαμονής στην Ελλάδα μέχρι τη συνταξιοδότησή τους.

Για τον υπολογισμό της ανταποδοτικής σύνταξης ως συντάξιμες αποδοχές λαμβάνονται οι οριζόμενες στα άρθρα 14 και 33 του ν. 4387/2016 για την αναπροσαρμογή των συντάξεων – προστασία των καταβαλλόμενων συντάξεων.

Ειδικά για αιτήσεις συνταξιοδότησης λόγω θανάτου που κατατίθενται από την ισχύ του ν.4387/2016 μέχρι 31/12/2018 και πρόκειται να υπολογιστούν βάσει του ν.4387/2016

(βλέπε ενότητα «Έκταση Εφαρμογής») εφαρμόζονται οι διατάξεις του αρ. 94 παρ. 2, εδ. β' και γ' και αρ. 6 παρ. 1γ' του ν. 4387/2016.

Ειδικότερα, για τις συγκεκριμένες αιτήσεις συνταξιοδότησης λόγω θανάτου θα ελέγχεται εάν το ποσό της καταβαλλόμενης σύνταξης με βάση το νέο καθεστώς (καθαρό ποσό προ φόρου, δηλαδή αφαιρουμένων της εισφοράς αλληλεγγύης συνταξιούχων του άρθρου 38 του ν. 3863/2010 όπως ισχύει, της εισφοράς του αρ. 44 παρ. 11 του ν. 3986/2011 και της εισφοράς για υγειονομική περίθαλψη, όπως αυτή υπολογίζεται με τις ρυθμίσεις του ν. 4387/2016) υπολείπεται άνω του 20% της καταβαλλόμενης σύνταξης με βάση το προγενέστερο καθεστώς. Στην περίπτωση αυτή μέρος της διαφοράς, όπως καθορίζεται ανά έτος, καταβάλλεται στα δικαιοδόχα ως προσωπική διαφορά.

Ως καταβαλλόμενη σύνταξη λόγω θανάτου με βάση το προγενέστερο νομοθετικό πλαίσιο θεωρείται το καθαρό προ φόρου ποσό της σύνταξης (ακαθάριστο ποσό σύνταξης αφαιρουμένων της εισφοράς αλληλεγγύης συνταξιούχων του άρθρου 38 του ν. 3863/2010 όπως ισχύει, της εισφοράς του αρ. 44 παρ. 11 του ν. 3986/2011, της εισφοράς του ν. 4024/2011 (άρθρο 2 παρ. 1 και 2), του ν. 4051/2012 (άρθρο 6 παρ. 1), της ΥΑ 476/2012 (ΦΕΚ 499, Β') και του ν. 4093/2012 (άρθρο πρώτο παρ. ΙΑ υποπαρ. ΙΑ5 περ. 1 και παρ. Β υποπαρ. Β3 περ. α) και της εισφοράς για υγειονομική περίθαλψη, όπως αυτή υπολογίζεται με τις ρυθμίσεις του ν. 4387/2016).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ συνταξιοδοτήσεων λόγω θανάτου

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 1

Άνδρας έγγαμος, χωρίς τέκνα, με 35 έτη ασφάλισης και 40 έτη διαμονής στην Ελλάδα, συνταξιοδοτήθηκε με πλήρη σύνταξη λόγω γήρατος από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ την 1/2/2011 με ποσό σύνταξης 1.000 ευρώ, και ο οποίος πεθαίνει την 20/9/2019. Μετά την αναπροσαρμογή, η σύνταξή του θα αποτελείται πλέον από το τμήμα της εθνικής σύνταξης, δηλαδή €384, και από το ανταποδοτικό τμήμα, το οποίο υπολογιζόμενο βάσει των συντάξιμων αποδοχών, του χρόνου ασφάλισης και του ποσοστού αναπλήρωσης, είναι €516. Άρα, η σύνταξη μετά την αναπροσαρμογή ανέρχεται στο ποσό των €900.

Η επιζώσα σύζυγος επομένως για την πρώτη τριετία θα λάβει το 50% της σύνταξης του θανόντος, όπως έχει διαμορφωθεί μετά την αναπροσαρμογή της ($€900 \times 50\% = €450$).

Αναλύεται σε:

Εθνική σύνταξη : €192

Ανταποδοτική σύνταξη: €258

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2

Άνδρας έγγαμος με δύο ανήλικα τέκνα, με 35 έτη ασφάλισης και 40 έτη διαμονής στην Ελλάδα, συνταξιοδοτείται λόγω γήρατος με πλήρη σύνταξη από το ΙΚΑ - ΕΤΑΜ την 1/9/2019 με ποσό σύνταξης €900 (Εθνική Σύνταξη (Ε.Σ.) €384 και Ανταποδοτική Σύνταξη (Α.Σ.) €516). Ο άνδρας αυτός αποβιώνει την 1/01/2020.

Η επιζώσα σύζυγος, ηλικίας 49 ετών κατά το χρόνο του θανάτου, θα λάβει το 50% της σύνταξης λόγω θανάτου (Ε.Σ. €192, Α.Σ. €258 = €450) και τα δύο τέκνα θα λάβουν επιπλέον ποσοστό 25% το καθένα (δηλαδή Ε.Σ. €96 και Α.Σ. €129 έκαστο). Επομένως, η σύνταξη λόγω θανάτου, χήρας και τέκνων, στην περίπτωση αυτή είναι €900, όση και η σύνταξη γήρατος του θανόντος.

Η χήρα λαμβάνει το ανωτέρω ποσό για μία τριετία και δεδομένου ότι μετά τη λήξη της τριετίας δεν έχει συμπληρώσει το 55^ο έτος της ηλικίας, συνεχίζει να λαμβάνει σύνταξη λόγω θανάτου, εφόσον τα τέκνα είναι ανήλικα ή σπουδάζουν και δεν έχουν συμπληρώσει το 24^ο έτος της ηλικίας.

Στο παράδειγμά μας: έστω ότι το πρώτο σε ηλικία τέκνο τελειώνει τις σπουδές του σε ΑΕΙ το 2024 και το δεύτερο το 2027. Η ίδια συμπληρώνει τα 3 πρώτα έτη συνταξιοδότησης λόγω χηρείας την 31/1/2023. Τότε:

α) Αν μετά την πάροδο της τριετίας αυτής η επιζώσα σύζυγος εργάζεται ή λαμβάνει σύνταξη από οποιαδήποτε πηγή, το ποσό της σύνταξης λόγω θανάτου που λαμβάνει θα μειωθεί κατά 50%, και συνεπώς θα λαμβάνει σύνταξη ύψους €225 (Ε.Σ. €96, Α.Σ. €129). Το ποσό των €225 που περικόπτεται επιμερίζεται στα τέκνα (το κάθε τέκνο επομένως θα λάβει επιπλέον ποσό €112,5 στη σύνταξη λόγω θανάτου).

Το έτος 2024 παύει το δικαίωμα συνταξιοδότησης του πρώτου τέκνου και το επιπλέον ποσό των 112,5 ευρώ, που έλαβε, όταν μειώθηκε το ποσό της χήρας, θα μεταβιβαστεί στο έτερο τέκνο. Συνεπώς το δεύτερο τέκνο θα λάβει 225 ευρώ επιπλέον ποσό από την περικοπή του ποσού της σύνταξης της χήρας. Το 2027 παύει το δικαίωμα και του δεύτερου τέκνου. Συνεπώς, το 2027 διακόπτεται η συνταξιοδότηση της επιζώσας συζύγου, δεδομένου ότι δεν υπάρχουν πλέον δικαιούχα τέκνα. Δεδομένου ωστόσο, ότι το 2027, η χήρα έχει συμπληρωμένο ήδη το 55^ο έτος της ηλικίας της, το ποσό της

σύνταξης θανάτου που δικαιούται, εφόσον εξακολουθεί να εργάζεται ή να λαμβάνει σύνταξη, δηλαδή τα €225 ευρώ, θα της επαναχορηγηθεί στο 67^ο έτος της ηλικίας.

β) Αν μετά την πάροδο της πρώτης τριετίας συνταξιοδότησης λόγω θανάτου, η χήρα δεν εργάζεται και δεν λαμβάνει σύνταξη από οποιαδήποτε πηγή, θα συνεχίσει να λαμβάνει το 50% της σύνταξης λόγω θανάτου (Ε.Σ. €192, Α.Σ. €258 = €450). Το 2024 παύει το δικαίωμα συνταξιοδότησης του πρώτου τέκνου και το 2027 του δεύτερου τέκνου. Συνεπώς, το 2027 διακόπτεται η συνταξιοδότηση της επιζώσας συζύγου, δεδομένου ότι δεν υπάρχουν πλέον δικαιούχα τέκνα. Και στην περίπτωση αυτή, δεδομένου ότι το 2027 η χήρα έχει συμπληρωμένο ήδη το 55^ο έτος της ηλικίας της, το ποσό της σύνταξης θανάτου που δικαιούται εφόσον εξακολουθεί να μην εργάζεται ή να μην λαμβάνει σύνταξη, δηλαδή τα €450, θα της επαναχορηγηθεί στο 67^ο έτος της ηλικίας.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 3

Έστω ότι στο ανωτέρω παράδειγμα κατά το χρόνο θανάτου (δηλαδή την 1/01/2020) το δεύτερο εκ των ανωτέρω δύο τέκνων είναι άγαμο και ανίκανο για κάθε βιοποριστική εργασία (στο παράδειγμά μας κατά την ημερομηνία θανάτου του πατρός ήταν μικρότερο του 24^{ου} έτους της ηλικίας). Στην περίπτωση αυτή η σύνταξη λόγω θανάτου της χήρας και του τέκνου αυτού συνεχίζει να καταβάλλεται και μετά τη συμπλήρωση του 24^{ου} έτους της ηλικίας του τέκνου. Η ίδια συμπληρώνει τα 3 πρώτα έτη συνταξιοδότησης λόγω χηρείας την 31/1/2023. Τότε:

α) Αν μετά την πάροδο της τριετίας αυτής, εργάζεται ή λαμβάνει σύνταξη από οποιαδήποτε πηγή, το ποσό της θα μειωθεί κατά 50%, δηλαδή θα περιοριστεί σε €225 (Ε.Σ. €96 + Α.Σ. €129 = €225). Το ποσό που περικόπτεται επιμερίζεται στα τέκνα.

Το έτος 2024 παύει το δικαίωμα συνταξιοδότησης του πρώτου τέκνου. και το επιπλέον ποσό των 112,5 ευρώ που ελάμβανε από την περικοπή του ποσού της χήρας θα μεταβιβαστεί στο έτερο τέκνο. Το ποσό σύνταξης λόγω θανάτου της χήρας όσο και εκείνο του δεύτερου τέκνου θα συνεχίσει να καταβάλλεται και μετά το 2027 (οπότε το ανίκανο τέκνο συμπληρώνει το 24^ο έτος της ηλικίας), όπως έχει διαμορφωθεί μετά τον επιμερισμό των ποσών.

β) Αν μετά την πάροδο της τριετίας αυτής, δεν εργάζεται και δεν λαμβάνει σύνταξη από οποιαδήποτε πηγή, η επιζώσα σύζυγος θα συνεχίσει να λαμβάνει το 50% της σύνταξης του θανόντος. Το 2024 παύει το δικαίωμα συνταξιοδότησης του πρώτου τέκνου ενώ το

δεύτερο ανίκανο τέκνο και η επιζώσα σύζυγος θα συνεχίσουν να λαμβάνουν το ποσό της σύνταξης που τους αντιστοιχεί και μετά το 2027, δηλαδή €450 για τη χήρα (Ε.Σ. € 192 + Α.Σ. €258 = €450) και για το δεύτερο τέκνο €225 (Ε.Σ.€96 + Α.Σ. €129 = €225 + €112,5 επιπλέον ποσό που μεταβιβάστηκε από το πρώτο τέκνο, σύνολο €337,5).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 4

Άνδρας έγγαμος, χωρίς τέκνα, με 35 έτη ασφάλισης και 40 έτη διαμονής στην Ελλάδα συνταξιοδοτείται λόγω γήρατος από το ΙΚΑ την 1/9/2016 με ποσό σύνταξης 900 ευρώ (Ε.Σ. €384 και Α.Σ. €516, χωρίς να δικαιούται προσωπική διαφορά), ο οποίος πεθαίνει 20/10/2019. Η επιζώσα σύζυγος, ετών 56 κατά το χρόνο θανάτου, θα λάβει το 50% της σύνταξης του θανόντος (50% x €900) για τρία έτη (1/11/2019 έως 31/10/2022).

Η σύνταξη της αναλύεται σε :

Ε.Σ. €192

Α.Σ. €258

Μετά την τριετία:

α) αν δεν εργάζεται και δεν λαμβάνει σύνταξη από οποιαδήποτε πηγή, συνεχίζει η καταβολή της ως άνω σύνταξης (€450) εφ' όρου ζωής, αν δεν συντρέξουν λόγοι παύσης του δικαιώματος ή μείωσης του ποσού.

β) αν εργάζεται ή λαμβάνει σύνταξη από οποιαδήποτε πηγή, η σύνταξη θα περιοριστεί κατά 50% ήτοι:

Ε.Σ.: €96

Α.Σ.: €129

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 5

Γυναίκα λαμβάνει αναπηρική σύνταξη εξ ιδίου δικαιώματος, με βαθμό αναπηρίας 70%, ύψους €600 (Ε.Σ. €288 + Α.Σ €312). Ο ασφαλισμένος σύζυγος πεθαίνει την 15.02.2020 και δικαιούτο σύνταξης ύψους €900 (Ε.Σ. €384 + Α.Σ. €516)

Την πρώτη τριετία, η επιζώσα σύζυγος λαμβάνει κανονικά την σύνταξη εξ ιδίου δικαιώματος και η σύνταξη λόγω θανάτου που θα λάβει αντιστοιχεί στο 50% της σύνταξης που δικαιούτο ο θανών (50% x €900 = €450 και αναλύεται σε Ε.Σ. €192 + Α.Σ. €258).

Σύνολο συντάξεων εξ ιδίου δικαιώματος και θανάτου: €1050 (Ε.Σ. 288+192 και Α.Σ. 312+258).

Μετά την τριετία η σύνταξη λόγω θανάτου θα παραμείνει στο ίδιο ποσό, δεδομένου ότι η επιζώσα είναι ανάπηρη με ποσοστό 67% και άνω και συνεπώς λαμβάνει ολόκληρη τη σύνταξη για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η αναπηρία, ανεξαρτήτως άλλων προϋποθέσεων.

Σύνολο συντάξεων εξ ιδίου δικαιώματος και θανάτου: €1050.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 6

Άνδρας έγγαμος, με 2 ανήλικα τέκνα και συνταξιούχος με πλήρη σύνταξη γήρατος ήδη από το έτος 2010 και με ποσό σύνταξης 900 ευρώ. Αποβιώνει στις 26.10.2016. Η επιζώσα σύζυγος, υποβάλλει αίτηση συνταξιοδότησης το Νοέμβριο του 2016.

Για να βρεθεί το ποσό της απονεμόμενης στα δικαιοδόχα μέλη σύνταξης, ούτως ώστε να επακολουθήσει ο επιμερισμός των ποσοστών σε αυτά με τις διατάξεις του κοινοποιούμενου άρθρου, υπολογίζουμε ως εξής:

Ποσό σύνταξης θανάτου πριν το ν. 4387/2016 (καθαρό προ φόρου) : €900

Ποσό σύνταξης θανάτου με βάση το ν. 4387/2016 (καθαρό προ φόρου): €700 ευρώ

Διαφορά σύνταξης μεταξύ προγενέστερου και νέου καθεστώτος υπολογισμού της σύνταξης : €900 - €700 = **€200**

Η ποσοστιαία διαφορά μεταξύ των δύο καθεστώτων είναι 22,22% (€200:€900X100=22,22%)

Δεδομένου ότι το ποσό της απονεμόμενης σύνταξης υπολείπεται του ποσού της σύνταξης που θα απονέμονταν σε ποσοστό άνω του 20%, το ήμισυ της διαφοράς καταβάλλεται στον δικαιούχο ως προσωπική διαφορά.

Συνεπώς στο παράδειγμά μας: το ήμισυ του ποσού της προσωπικής διαφοράς που προκύπτει σε ποσοστό άνω του 20%:

€200:2 = €100 η προσωπική διαφορά

Επομένως, ποσό απονεμόμενης σύνταξης στα δικαιοδόχα μέλη πριν τον επιμερισμό των ποσοστών: €700 + €100 (Π.Δ.) = €800 ευρώ

Λήψη σύνταξης λόγω θανάτου από τον ΟΓΑ

Οι διατάξεις του άρθρου 12 του ν.4387/2016 έχουν εφαρμογή και σε περίπτωση θανάτου ασφαλισμένου ή συνταξιούχου του ΟΓΑ.

Συνεπώς, για θανάτους από 13/5/2016 έχουν εφαρμογή οι ρυθμίσεις του κοινοποιούμενου άρθρου σχετικά με τους όρους χορήγησης της σύνταξης λόγω θανάτου, τα δικαιοδόχα πρόσωπα, το δικαιούμενο ποσοστό, τη λήξη του δικαιώματος, τον περιορισμό του καταβαλλόμενου ποσού στον επιζώντα μετά την τριετία κ.λ.π.

Εξυπακούεται ότι για θανάτους μέχρι 31/12/2016 τα δικαιοδόχα θα λάβουν το ποσοστό της σύνταξης λόγω θανάτου που προκύπτει σύμφωνα με την κοινοποιούμενη διάταξη, υπολογιζόμενο επί του ποσού της σύνταξης που δικαιούται ή έχει δικαιωθεί ο θανών σύζυγος σύμφωνα με τις διατάξεις όπως ισχύουν στον ΟΓΑ έως 31/12/2016.

Για θανάτους από 1/1/2017 και μετά το ποσό της σύνταξης λόγω θανάτου που επιμερίζεται στα δικαιοδόχα προκύπτει σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 99 του ν.4387/2016.

Όσον αφορά στις διατάξεις των άρθρων 1 – 4 του ν.1140/1981, όπως ισχύουν, με τις οποίες προβλέπεται η χορήγησης της βασικής σύνταξης του ν.4169/1961 σε κάθε ορφανό παιδί θανόντος ασφαλισμένου ή συνταξιούχου ΟΓΑ υπό προϋποθέσεις, καθώς και οι διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 2 του ν.4169/2011 που προβλέπουν τη χορήγηση της βασικής σύνταξης σε χήρες άνω των 67 ετών όταν ο θανών σύζυγος λάμβανε τη βασική σύνταξη του ΟΓΑ, δεν έχουν εφαρμογή μετά την ισχύ του ν.4387/2016. Οι περιπτώσεις αυτές αντιμετωπίζονται σύμφωνα με τα ανωτέρω.

Παράγραφος 6

Στην παράγραφο αυτή, προβλέπεται η ασφαλιστική τακτοποίηση του άνεργου επιζώντος συζύγου ή διαζευγμένου, στην περίπτωση που προσληφθεί ως μισθωτός ή προβεί σε έναρξη οικονομικής δραστηριότητας, με την καταβολή από το Δημόσιο για χρονικό διάστημα 2 ετών των ασφαλιστικών εισφορών του, εφόσον βέβαια αυτό συμβεί εντός πέντε ετών από την πρώτη καταβολή της σύνταξης λόγω θανάτου. Κατά τα λοιπά, το ποσοστό της σύνταξης λόγω θανάτου εξακολουθεί να είναι αυτό όπως έχει οριστεί στην παράγραφο 5β της κοινοποιούμενης διάταξης. Με Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης,

θα ρυθμιστεί κάθε σχετικό θέμα για την εφαρμογή της πρόβλεψης της παραγράφου αυτής.

Παράγραφος 7

Με την κοινοποιούμενη διάταξη, καταργείται κάθε άλλη γενική ή καταστατική διάταξη που ρυθμίζει το θέμα διαφορετικά. Ως εκ τούτου καταργούνται και οι διατάξεις του αρ. 8 παρ. 14 του ν. 2592/1998, όπως ισχύει, ειδικά στις περιπτώσεις συνταξιοδότησης λόγω θανάτου. Συνεπώς, για θανάτους από την ισχύ του ν. 4387/2016 και εφεξής, σε περιπτώσεις παροχής εργασίας του επιζώντος συζύγου και του θανόντα στο δημόσιο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του κοινοποιούμενου άρθρου. Σημειώνουμε, ότι οι καταβαλλόμενες με το προγενέστερο καθεστώς συντάξεις λόγω θανάτου, διατηρούνται ως έχουν με την επιφύλαξη των διατάξεων του αρ. 14 του ν. 4387/2016.

ΕΚΤΑΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Οι ρυθμίσεις της κοινοποιούμενης διάταξης, εφαρμόζονται στις περιπτώσεις που ο θάνατος επήλθε **μετά** την έναρξη εφαρμογής του ν. 4387/2016, **ήτοι από 13.05.2016 και εφεξής.**

Για θανάτους που επήλθαν **έως και την 12.05.2016**, διακρίνουμε δύο περιπτώσεις:

- Εάν η έναρξη καταβολής της σύνταξης λόγω θανάτου ανατρέχει σε χρόνο **πριν την 13.05.2016**, τότε τόσο τα ποσοστά των δικαιούχων μελών, όσο και ο τρόπος υπολογισμού της σύνταξης λόγω θανάτου, θα γίνει με το προγενέστερο του ν. 4387/2016 -ανά φορέα ασφάλισης- καθεστώς.
- Εάν η έναρξη καταβολής πραγματοποιείται σε χρόνο από την 13.05.2016 και εφεξής (στις περιπτώσεις δηλαδή που έχει παρέλθει η προβλεπόμενη ανά φορέα ασφάλισης προθεσμία), τα ποσοστά των δικαιούχων μελών θα υπολογιστούν με βάση το προγενέστερο ανά φορέα ασφάλισης καθεστώς, αλλά ο υπολογισμός της σύνταξης λόγω θανάτου θα γίνει με βάση τις διατάξεις του ν. 4387/2016.

ΑΡΘΡΟ 16 – Δικαιώματα αντισυμβαλλομένου συμφώνου συμβίωσης

Με τις διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 4387/2016, προβλέπεται ότι τα πρόσωπα που συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης με βάση τις διατάξεις του ν. 4356/2015 (Α181),

εξομοιώνονται, ανεξάρτητα από το φύλο τους, πλήρως με τους εγγάμους, ως προς κάθε κοινωνικοασφαλιστικό δικαίωμα, παροχή, υποχρέωση ή περιορισμό, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.4387/2016 ή της εν γένει κοινωνικοασφαλιστικής και προνοιακής νομοθεσίας.

Έτσι, για παράδειγμα, τα πρόσωπα που συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης με βάση τις διατάξεις του ν. 4356/2015 (Α181), εξομοιώνονται με τους εγγάμους ως προς την εφαρμογή των διατάξεων της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας που αφορούν την ασφαλιστική και συνταξιοδοτική αντιμετώπιση των επιζώντων συζύγων.

Παράλληλα, με την παρ. 10^α του άρθρου 48 του ν. 3996/2011 ορίστηκαν τα πρόσωπα που θεωρούνται ως προστατευόμενα μέλη οικογένειας ασφαλισμένου ή συνταξιούχου λόγω γήρατος ή αναπηρίας ενώ με το άρθρο 12 του ν. 4356/2016 ορίστηκε ότι διατάξεις νόμων που αφορούν συζύγους εφαρμόζονται αναλόγως και στα μέρη του συμφώνου συμβίωσης, εφόσον δεν υπάρχει διαφορετική ρύθμιση στον ίδιο ή άλλο νόμο που να αφορά τα μέρη του συμφώνου συμβίωσης.

Κατά συνέπεια, η ανωτέρω διάταξη που αφορά την υγειονομική περίθαλψη προστατευόμενων μελών οικογένειας ασφαλισμένου ή συνταξιούχου εφαρμόζεται αναλόγως και στα προστατευόμενα μέλη ασφαλισμένων που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4356/2016 (αναλυτικές οδηγίες έχουν δοθεί με το Φ80000/οικ.3127/117/1-3-2016 –ΑΔΑ:71ΔΠ465Θ1Ω-ΒΚΤ έγγραφό μας)

Εσωτερική Διανομή

1. Γραφείο κ. Υφυπουργού
2. Γραφείο κ. Γεν. Γραμματέα Κ.Α.
3. Γραφείο κ. Γεν. Δ/ντη Κ.Α.
4. Γραφείο κ. Γεν. Δ/ντριας Οικ.Υ
5. Δ/νση Κ.Α.Μ.Α.- Δ13 (τμ. Α, Β, Γ, Δ)
6. Δ/νση ΚΑΑΑ -Δ14
7. Δ/νση Πρόσθετης Ασφάλισης –Δ15
8. Δ/νση Διαδοχικής Ασφάλισης – Δ16
9. Ίριδα

**Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ,
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
& ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ**

Α. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ